

РЕЗЮМЕ

В. Н. Солощенко. Интернационализация университетского образования в немецкоговорящих странах посредством деятельности национальных служб академических обменов.

В статье дана интерпретация понятия «интернационализация высшего образования»; отображена научно-исследовательская деятельность Немецкой службы академических обменов. Охарактеризовано стипендиальные программы /DAAD/ для Украины на 2009 – 2010 учебный год. Проанализировано особенности интернационализации университетов Лихтенштейна и Люксембурга. Определено специфику стипендиальных программ Швейцарии и Австрии для студентов Украины.

Ключевые слова: интернационализация, высшее образование, стипендиальные программы, Немецкая служба академических обменов /DAAD/, /MAROW/, университеты, немецкоговорящие страны.

SUMMARY

V. Soloschenko. Internationalisation of universities education in german-speaking countries on facilities of national academic exchange programmes.

The articles devoted to the interpretation of the concept «Internationalization of higher education» and analyzed the scholarships programmers of German Academic Exchange Service for Ukraine to the 2009 – 2010 academic years. The particular features of universities internationalization of Lichtenstein and Luxemburg are analyzes. The specificity of Switzerland and Austria scholarship programmes for Ukrainian students are underline.

Key words: internationalization, higher education, scholarships programmes, German Academic Exchange Service, /DAAD/, /MAROW/, universities, German speaking countries.

УДК 378:37.018.552

А. С. Чирва

Сумський національний
аграрний університет

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ – ОСНОВНА УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті аналізується інтернаціоналізація змісту вищої освіти як основної умови її ефективності вищої освіти. Конкретизовано основні компоненти інтернаціоналізації змісту вищої освіти, охарактеризовано академічні програми як засоби реалізації, сформульовано основні категорії умов її ефективності.

Ключові слова: інтернаціоналізація змісту вищої освіти, умова ефективності, викладачі, студенти, навчальні плани.

Постановка проблеми. Якість вищої освіти – це необхідна передумова економічного розвитку країни та покращення добробуту нації. В сучасних глобалізаційних умовах постійного зростання конкуренції між країнами і окремими вищими навчальними закладами важливою складовою розвитку вищої освіти є інтернаціоналізація її змісту. Зміст вищої освіти сучасних університетів має відповідати вимогам глобального ринку праці і бути

спрямованим на підготовку фахівців, здатних виконувати професійні обов'язки у міжнародному середовищі. Вихідні положення концептуальних засад, пов'язані з розвитком інтернаціоналізації вищої освіти України та її інтеграції в світовий освітній простір відображено у Національній доктрині розвитку освіти України, законах України «Про освіту», «Про вищу освіту» та інших нормативних актах [1, 2, 3]. У сучасному розумінні інтернаціоналізація змісту вищої освіти вважається одним з основних засобів цілеспрямованого навчання, який базується на основних цінностях та ідеях демократичного суспільства: права людини, рівність, мир, соціальна справедливість, демократія, свобода, безпека громадян, взаємозалежність, плюралізм, культурна різноманітність, відкритість, відповідальність, партнерство, повага до навколишнього середовища.

Аналіз актуальних досліджень. Деякі аспекти інтернаціоналізації змісту вищої освіти висвітлено у працях Ellingboe B., Mestenhauser J., Groenings S., Wiley J., Harrari M., Rizvi F., Mc Taggart, Shailer K., Bond S., Knight J., та інших. Аналіз цих праць дозволяє стверджувати, що інтернаціоналізація змісту вищої освіти є необхідною умовою ефективності вищої освіти. Необхідно зазначити, що в сучасних компаративно-педагогічних дослідженнях приділяється увага проблемі взаємозалежності інтернаціоналізації навчальних планів та розвитку міжнародної компетенції викладачів (Teekens, 2003; Otten, 2000, 2003, Paige, 2003; Mestenhauser, 1998, Crichton, Paige, Papademetre, and Scarino, 2004, Maidstone, 1996; Whalley, 1997; Bond, S., Qian, J., & Huang, J.; 2003, Knight, 2004; Richardson Julia, Ken McBey, Steve McKenna, 2006; Odgers Todd and Isabelle Giroux, 2006). Насамперед, простежується тенденція до розробки комплексних інтернаціоналізованих навчальних планів, які спрямовані на формування міжнародних інтернаціоналізованих знань і міжнародної компетенції.

Мета статті – аналіз інтернаціоналізації змісту як умови ефективності вищої освіти.

Відповідно до обраної мети були сформульовані такі завдання:

1. Розглянути основні компоненти та охарактеризувати академічні програми, які є засобами інтернаціоналізації змісту вищої освіти.
2. Сформулювати основні категорії умов ефективності вищої освіти

Виклад основного матеріалу. Інтернаціоналізація змісту вищої освіти передбачає набуття комплексу інтегрованих знань, на основі яких

формується певні уявлення, вміння, навички щодо функціонування в політичній, правовій, економічній науковій та культурній сфері; здобуття інтеркультурної компетенції, заснованої на здатності до культурно-зумовленої поведінки; правильна поведінка в певних ситуаціях, властивих певній культурі; знання інтернаціональних способів і стилів життя.

Багатоваріантність і різновекторність бачення проблеми інтернаціоналізації змісту вищої освіти пояснює необхідність більш докладного вивчення цієї проблеми, насамперед, конкретизації умов ефективності інтернаціоналізації змісту вищої освіти. Так, американські дослідники В. Ellingboe, та А. Mestenhauser наголошують, що загальне концептуальне розуміння та усвідомлення сутності інтернаціоналізації змісту освіти, глобальних та міжнародних знань на всіх рівнях інституційного управління можна вважати першочерговою умовою ефективності вищої освіти [6, 7]. У цьому контексті необхідно акцентувати увагу суб'єктів освітнього процесу на проблемах інтернаціоналізації змісту вищої освіти, внести ясність у термінологію поняття. Такий підхід є першочерговою і першоосновою ефективності процесу інтернаціоналізації. На нашу думку, цілісне вивчення умов ефективності вищої освіти потребує врахування таких компонентів інтернаціоналізації змісту освіти:

- інтернаціоналізація навчальних планів;
- підготовка викладацького складу до організації активної адміністративної, методичної, навчальної діяльності, спрямованої на інтернаціоналізацію змісту освіти;
- залучення та стимулювання студентів до здобуття міжнародних знань та міжкультурної компетенції;
- методи, засоби та форми навчання і здобуття знань (введення обов'язкових ключових дисциплін, академічні програми, дистанційна освіта).

Американський дослідник Rosalind Latiner Ruby виділяє внутрішні та зовнішні стратегії інтернаціоналізації змісту освіти. Зовнішні стратегії включають навчання та роботу за кордоном, міжнародне співробітництво та волонтерські програми. До внутрішніх належать урізноманітнення програм вивчення сучасних мов, інтернаціональне наповнення усіх навчальних дисциплін, а не лише курсів з компаративним підходом або з включенням міжнародних питань, використання досвіду іноземних студентів для забезпечення інтернаціональної грамотності, включення міжнародного

змісту в плани навчальних занять, введення нових міжнародних курсів [10].

Інтернаціоналізований навчальний план, спрямований на розвиток полікультурних навичок, свідомості й цінностей, дає можливість студентам працювати у глобальному світі.

На основі аналізу інтернаціоналізації навчальних планів, що був здійснений під егідою Організації Економічного Співробітництва та Розвитку (OECD) та Центру Освітніх Досліджень та Інновацій (CERI), було розроблено типологію інтернаціоналізованого навчального плану. Вона представлена такими видами:

1. Навчальний план з міжнародними дисциплінами та тематикою (міжнародні стосунки, Європраво і т. д.).

2. Навчальний план, в якому сфера академічних дисциплін розширюється міжнародно-порівняльними підходами (міжнародна порівняльна освіта).

3. Навчальний план, що готує студентів до визнаних міжнародних професій (міжнародний бізнес, менеджмент, бухгалтерський облік).

4. Навчальний план іноземними мовами або лінгвістика, спрямована виключно на питання комунікацій між різними культурами і забезпечення між культурної компетенції.

5. Інтердисциплінарні програми постачання регіональних наук.

6. Навчальний план, що сприяє отриманню професійних кваліфікацій, які мають міжнародне визнання.

7. Навчальний план, спрямований на отримання спільних або подвійних освітніх ступенів.

8. Навчальний план, обов'язкові частини якого пропонуються в інституціях за кордоном і викладаються місцевими лекторами.

9. Навчальний план зі змістом, спеціально розробленим для іноземних студентів [11].

Як бачимо, основною стратегією інтернаціоналізації змісту вищої освіти є інтернаціоналізація навчальних планів.

Як зазначав Betty Leask на 17 міжнародній освітній конференції в Австралії, навчальний план реалізується в життя через викладання та студентський досвід, який полягає в щоденній взаємодії між викладачами і студентами. Ключовими агентами перетворень повинні стати викладачі університетів, на яких покладається відповідальність за результативність

самого процесу інтернаціоналізації [8].

Викладачі створюють курикулярний зміст і викладають курси, а тому їх розвиток є основним у досягненні успішної інтернаціоналізації змісту вищої освіти в університетах і засобів викладання. Все більше вищих навчальних закладів вкладають кошти в підвищення кваліфікації викладачів, їх роботу та дослідження за кордоном. Тому необхідність професійної мобільності викладачів вважатимемо однією з основних умов ефективності розвитку інтернаціоналізації змісту вищої освіти. Забезпечення професійної мобільності є одним із пріоритетних напрямів удосконалення фахівця-громадянина світу. Так, у Європі ґрунтовну теоретичну розробку принципу мобільності педагогів в умовах формування єдиного освітнього простору здійснив французький вчений-компаративіст Ф. Ваніскотт. Він обґрунтував концепцію мобільності вчителя-європейця. Її вихідним положенням є ідеал майбутнього європейського суспільства, що гарантує свободу і природну мобільність кожної людини в межах відкритої інтеграції. Ключова постать у будівництві такого суспільства — відкритий до світу фахівець, який поважає культури різних народів, спрямований на діалог з іншими культурами, мобільний у своєму розвитку та праці. Мобільність фахівця – це здатність до змін, до прийняття нового, до системного мислення, до розуміння взаємозв'язків і взаємозалежності в суспільному розвитку. На думку вченого, мобільність можна розглядати як одну з найсуттєвіших професійних рис викладача [5; 36].

Інтернаціоналізовані навчальні плани орієнтовані на потреби сучасного студентства. Викладачі використовують міжнародний досвід і знання студентів для розробки інтернаціоналізованих навчальних планів. Іноземних студентів розглядають як помічників викладачів у розвитку міжнародних перспектив. Культурне різноманіття студентства це цінне джерело для інтернаціоналізації навчальних планів. Австралійський науковець, доктор Betty Leask відводить провідну роль залученню студентів з різних країн у процес інтернаціоналізації навчальних планів. Вона вважає навчання в інтеркультурному середовищі важливою частиною інтернаціоналізації навчальних планів в будь-якому контексті [8, 4, 5]. Канадська дослідниця Vertesi Catherine зазначає, що студентська мобільність, насамперед, навчання іноземних студентів активізує інтернаціоналізаційні процеси, оскільки впливає на формування

полікультурної свідомості молоді [12].

Викладачі, навчальні плани, студенти є тими взаємозалежними компонентами, що мають безпосередній вплив на ефективність інтернаціоналізації змісту вищої освіти.

Пропонування академічних програм з міжнародним фокусом на рівні бакалавриату, магістратури та докторантури є важливим компонентом інтернаціоналізації змісту вищої освіти. Предметами, що становлять серцевину інтернаціоналізації змісту вищої освіти, тобто мають міжнародний характер за самою своєю сутністю, вітчизняна дослідниця А. А. Сбруєва називає такі предметні галузі, як міжнародні відносини, країнознавство (регіонознавство), історія, соціологія, література, географія, іноземні мови. Однак для запровадження компаративного підходу вона вважає обов'язковими такі дисципліни, як культурна антропологія, міжкультурне спілкування, політологія, когнітивна психологія та інші – дисципліни, які дозволяють зрозуміти сутність іншої культури [4; 14].

Одним із засобів реалізації інтернаціоналізації змісту вищої освіти є інтернаціоналізовані академічні програми. Багато закладів укладають угоди про співробітництво, які стосуються різних аспектів викладання та навчання. Наприклад, введення узгоджених навчальних програм. До таких програм належать франчайзингові угоди, програми-близнюки (Twining), офшорні програми, програми злиття чи об'єднання (Articulation Programs). Дистанційна освіта є також засобом інтернаціоналізації змісту вищої освіти. Ця форма доставки освіти досить широко використовується для забезпечення послуг вищої освіти через кордони різних країн. Реалізується вона через друковані модулі, курси за перепискою, радіо, телебачення та інші мас-медіа, дошки оголошень в Інтернеті та ін. Освітні матеріали можна передавати з університету-постачальника студентам через пошту, Інтернет, супутниковий зв'язок чи інші засоби.

Аналіз робіт В. Ellingboe, та А. Josef. Mestenhauser дає можливість сформулювати три основні категорії умов ефективності вищої освіти, які безпосередньо пов'язані з інтернаціоналізацією її змісту: 1) методологічні – ті, що характеризують інтернаціоналізацію знань і тому є ключовими в показниках навчальних планів; 2) стратегічні – ті, що характеризують інтернаціоналізацію змін і реформ; 3) інституційні – ті, що характеризують інтернаціоналізацію інституції, насамперед, освітнє лідерство [6, 7].

До методологічних умов ефективності інтернаціоналізації змісту вищої освіти відносяться:

– *мінімізація студентської свободи вибору спеціалізації, дисциплін та курсів*, що зумовлює необхідність пояснення студентам, як міжнародні і світові знання інтегруватимуться з вимогами їх спеціалізованих дисциплін, які предмети є визначальними, які їх частини є основними, як вони пов'язані з елементами інших дисциплін і як їх інтегрувати в суттєвий, значущий зразок, оскільки знання всіх дисциплін розширюються;

– *розвиток особистої культури та інтеркультурної компетентності кожного*;

– *введення та розвиток міжнародної соціальної психології у відношенні до «реальних» знань*, що походять від змісту різних навчальних дисциплін, що призведе до кращого сприйняття людьми навколишнього та світу самих себе;

– *обґрунтованість програм*. Через те, що сьогодні програмами навчання за кордоном в першу чергу рухає ринок, концептуально ці програми є недосконалими. Як навчання за кордоном, так і програми для міжнародних студентів потребують інтеграції і мають стати «академічними». Існує сотні ідей щодо програм збагачення навчальних планів, але жодна з них не буде корисна, якщо не включатиме положень, які чітко пояснюватимуть, чому вони мають бути впроваджені.

Стратегічні умови ефективності інтернаціоналізації змісту вищої освіти охоплюють:

– *впровадження матеріального та психологічного стимулювання й мотивації як студентів, так і викладачів*. Через те, що глобальні знання передбачають лише збагачення світогляду і не є основними, університети зазвичай не ведуть мотиваційної політики;

– *єдність та однозначність ідей та підходів щодо чіткого формулювання завдань і розробки освітніх стратегій їх виконання*;

– *раціональне розподілення ресурсів*. Багато університетів одержують гранти на інтернаціоналізацію вищої освіти і витрачають їх за стандартними схемами. Але витрати можна мінімізувати, навчившись артикулювати завданнями по іншому, використовуючи різноманітні схеми, розвиваючи відносини співпраці з іншими інституціями, запроваджуючи інноваційні викладацькі програми, з допомогою політичних змін та забезпеченням

інтеграції міжнародної освіти в усі складові навчання, починаючи від студентського життя і закінчуючи відділами стосунків з громадськістю;

– *повнота, реальність та схеми реалізації стратегічних планів.*

Більшість організацій орієнтовані на інтернаціоналізаційні завдання, націлені в майбутнє. Це передбачає розробки оптимальних і ефективних стратегічних планів, які дозволять суттєво заощадити час і ресурси їх запровадження.

– *поступовість втілення програм та розподіл зобов'язань.*

Інтернаціоналізаційні завдання не є лише чимось одним на всі часи. Як більшість програм освітніх змін, ці зміни мають виконуватись поступово, з наростанням. Програми варто оцінювати рік за роком, оскільки деякі другорядні завдання (складові основного завдання) можуть мати позитивні або негативні не прогнозовані наслідки, а деякі зміни спонтанно спричиняють інші зміни. Має бути взаємозв'язок і взаємопроникнення між усіма одиницями. Однією з важливих функцій стратегічних планів повинно бути визначення очікуваних ролей різних складових, включаючи навчальні відділення і студентів;

– *маркетингова стратегія.* Студентам не говорять, що від них очікують у процесі інтернаціоналізації вищої освіти. Їх потрібно інформувати не лише про можливості різного вибору, а й про можливі наслідки їхнього вибору. Така інституційна політика має стати сильною мотивацією, яка буде допомагати набирати студентів, пропонувати їм вивчення мов, стимулювати їх до навчання за кордоном. Відсутність суттєвих змін потребує інституційна політика роботи з викладацьким персоналом у сфері інтернаціоналізованої викладацької діяльності.

Інституційні умови ефективності інтернаціоналізації змісту вищої освіти передбачають:

– *обмеження академічної свободи.* Виникає потреба в навчанні викладачів: які академічні теми обирати, які дослідницькі інтереси переслідувати, які глобальні знання включати до лекцій та інтегрувати їх з іншими дисциплінами. Викладачі мають знати, як впливатиме інтернаціоналізація навчальних планів на академічну свободу;

– *сталий адміністративний персонал.* Часта зміна персоналу адміністрації вищої освіти, включаючи деканів, відповідальних за міжнародні справи, спричиняє відсутність інституційної пам'яті у цій сфері. Міжнародна освіта не має колективної пам'яті та спільних положень.

Новопризначені управлінці потребують часу, щоб повністю увійти в суть справ, ознайомитись з матеріалами, рішеннями та історією у цій сфері. Адміністратори вищого рівня повинні набувати відповідний міжнародний досвід і здобувати міждисциплінарні знання;

– *курукулярна підтримка*. Хоча президенти не відіграють прямої ролі у справах навчальних планів, вони повинні забезпечувати сильне трансформаційне лідерство. Курикулярні рішення повинні ґрунтуватися на потребі навчати набагато більше студентів ніж навчається зараз. Для забезпечення ефективності інтернаціоналізованих навчальних планів дуже потрібен практичний досвід, такий, наприклад, який можна забезпечити через наявні ресурси: співпраця у навчальному процесі міжнародних студентів, науковців і викладачів; міжнародні навчальні діади та круги, інтернаціональні студентські поселення (гуртожитки), відвідування у кампусі міжнародних конференцій і семінарів. Кожна провідна академічна дисципліна повинна мати щонайменше один обов'язковий курс, сфокусований на міжнародному вимірі певної сфери знань. Команди викладачів по кафедрам та коледжам треба стимулювати до розробки таких курсів. Ректори, основні виконавчі керівники, декани, завідувачі кафедр повинні бути переконаними у тому, що міжнародну освіту треба розглядати не як «звичайний бізнес», «кожен на своєму місці», а як комплекс навчальних концепцій, які треба втілювати через поперечний трансфер знань, тобто по всьому закладу. Механізми такого поперечного трансферу знань ще треба знайти. Серед них можливо будуть відбірні групи досвідчених викладачів для створення консорціумів з міжнародних і глобальних наук, неофіційні комітети з осіб, відповідальних за формування інтернаціоналізованих навчальних планів з усіх провідних кафедр.

Висновки. Отже, основними компонентами інтернаціоналізації змісту вищої освіти є інтернаціоналізація навчальних планів, підготовка викладацького складу до організації активної адміністративної, методичної, навчальної діяльності, залучення та стимулювання студентів до здобуття міжнародних знань та міжкультурної компетенції, методи, засоби та форми навчання і здобуття знань. Основними засобами інтернаціоналізації змісту вищої освіти є академічні програми. До основних категорій умов ефективності інтернаціоналізації змісту вищої освіти належать методологічні, стратегічні, інституційні. Вони пов'язані зі знаннями, змінами і реформами,

освітнім лідерством. Для досягнення максимальної ефективності інтернаціоналізації змісту вищої освіти, вважаємо за необхідне запровадження інтеграційного виконання зазначених умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міністерство науки і освіти України, НАКАЗ № 612 від 13.07.2007 Про затвердження Плану дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року. – 10 с.
2. Національна доктрина розвитку освіти / Освіта. Всеукраїнський громадсько-політичний тижневик, 2002. – № 26 (4984). – С. 2 – 4.
3. Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ». – с. 119.
4. Сбруева А. А. Глобальні та регіональні тенденції розвитку вищої освіти в умовах побудови суспільства знань : Препринт. / А. А. Сбруева. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 80 с.
5. Сидоренко В. Фундаменталізація професійної підготовки як один із пріоритетних напрямів розвитку вищої освіти в Україні / В. Сидоренко, С. Білевич // Вища освіта України, 2004. – № 3. – С. 35 – 41.
6. Ellingboe B. Divisional strategies on internationalizing curriculum: A Comparative Five-College Case Study of Deans and Faculty Perspectives at the University of Minnesota / Thesis for the Master of Arts Degree, University of Minnesota, 1996.
7. Mestenhauser A. Josef. «Missing in action: leadership in international and global education for the twenty-first century» in Barrows C. Leland. Internationalization of Higher Education: An Institutional Perspective / CEPES Papers on Higher Education. – ISBN 92-9069-158-1 © UNESCO 2000 (Bucharest, Romania) pp. 23-63
8. Leask Betty. Beyond the numbers - levels and layers of internationalization to utilize and support growth and diversity (17th IDP Australian International Education Conference 21 – 24 October 2003, Melbourne, Australia) [Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://teaching.econ.usyd.edu.au/UoS/library/2_0_LeaskIDP.pdf
9. Mc Taggart R. Internationalization of curriculum [Електронний ресурс]. Режим доступу:
www.jcu.edu.au/staff/teaching/QA
10. Ruby R. L. Internationalizing the Curriculum: On- and Off-Campus Strategies (New Directions for Community Colleges, no. 138, Summer 2007) [Електронний ресурс]. Режим доступу :
www.interscience.wiley.com
11. Shailer Kathryn. Internationalizing the Curriculum: An Inventory of Key Issues, Model Programs, and Resources [Електронний ресурс] : Ontario College of Art and Design OCAD. – COU Colleagues Working Paper Series Volume 5, Number 4, – October, 2006. Режим доступу :
<http://www.brocku.ca/secretariat/senate/agendae/2006-11-15/COUAPPENDIX.pdf>.
12. Vertesi Catherine in A new world of knowledge: Canadian Universities and Globalization / Bond Sheryl and Lemassen Jean-Pierre. – Ottawa, 1999. – P. 299.

РЕЗЮМЕ

А. С. Чирва. Интернационализация содержания – основное условие эффективности высшего образования.

В статье анализируется интернационализация содержания высшего образования как основного условия его эффективности. Конкретизированы

основные компоненты интернационализации содержания высшего образования, охарактеризованы академические программы как средства реализации, сформулированы основные категории условий его эффективности.

Ключевые слова: интернационализация содержания высшего образования, условие эффективности, преподаватели, студенты, учебные планы.

SUMMARY

A. Chyrva. Content internationalisation – is the principal condition of higher education efficiency.

Represented article is devoted to analyses of higher education content internationalization as the principal condition of higher education efficiency. Main components of higher education content internationalization are considered. Academic programs are characterized as realization means. Basic categories of higher education efficiency condition are formulated.

Key words: higher education content internationalization, efficiency condition, faculty, students, curriculum.

УДК 378.147 : 371.13(410)

О. А. Чорна

Черкаський національний університет
ім. Б. Хмельницького

ОКРЕМІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

У статті йдеться про етапи дистанційного навчання у Європі та аналізується роль Великої Британії у процесі становлення дистанційної підготовки вчителів (на прикладі Відкритого британського університету). Також у статті йдеться про роль дистанційної форми підготовки та напрями такої підготовки вчителів у Великій Британії.

Ключові слова: дистанційне навчання, етапи розвитку, дистанційна підготовка вчителів, напрями дистанційної підготовки вчителів, Відкритий університет Великої Британії.

Постановка проблеми. За останні роки в системі освіти відбулись істотні зміни, що зумовлені всезростаючим і всебічним впливом науково-технічного прогресу на життєдіяльність суспільства. Дистанційне навчання (ДН) сприяє реалізації одного з напрямів сучасної концепції освіти – навчання упродовж життя (lifelong learning), адже в його основу покладено ідеї переходу від обмеженого фізичного переміщення студентів із країни у країну до вільного доступу до джерел інформації незалежно від місця проживання. В усьому світі спостерігається збільшення кількості студентів, які навчаються в режимі віддаленого доступу, зростає кількість вищих навчальних закладів (ВНЗ), які використовують дистанційне навчання, створюється велика кількість міжнародних відкритих,